

Λέγει ὁ Ἀρχίλοχος: Πάντα πόνος τεύχει θνητοῖς μελέτη τε βροτεῖη. — Ὁ Χοιρίλος: Πέτρην κοιλαίνει ῥανὶς ὕδατος ἐνδελεχειῖη. — Ὁ Μένανδρος: Ταῖς ἐνδελεχειαῖς καταπονεῖται πράγματα. — Ὁ Ἀναξανδρίδης: Τὸ συνεχές ἔργον παντὸς εὕρισκει τέλος. — Ὁ Δημοσθένης: Φύσει δ' ὑπάρχει τοῖς παροῦσι τὰ τῶν ἀπόντων καὶ τοῖς ἐθέλουσι πονεῖν καὶ κινδυνεύειν τὰ τῶν ἀμελούντων. — Ὁ Δημήτριος: Πλείονες ἐξ ἀσκήσεως ἀγαθοὶ γίνονται ἢ ἀπὸ φύσεως. Φύσεως μὲν γὰρ ἀρετὴν διαφθείρει ῥαθυμία, φαυλότητα δὲ ἐπανορθοῖ διδαχὴ· καὶ τὰ μὲν ῥάδια τοὺς ἀμελοῦντας φεύγει, τὰ δὲ χαλεπὰ ταῖς ἐπιμελείαις ἀλίσκεται. — Ὁ Ξενοφῶν: Ἐγὼ μὲν οἶμαι, ὥσπερ καὶ ἀθληταὶ τινες διὰ τὸ πολὺ ὑπερενεγκεῖν καὶ κρατιστεῦσαι καταρραθυμήσαντες ὑστερίζουσι τῶν ἀντιπάλων, οὕτω καὶ Ἀθηναίους πολὺ διενεγκόντας ἀμελήσαι ἑαυτῶν καὶ διὰ τοῦτο χείρους γεγονέναι. — Ὁ Ἴσοκράτης: Ἐπι τοίνυν ὑμῶν αὐτῶν οὐδεὶς ἐστίν, ὅστις οὐκ ἂν εἰπεῖν ἔχοι πολλοὺς τῶν συμπαιδευθέντων, οἱ παῖδες μὲν ὄντες ἀμαθέστατοι τῶν ἡλικιωτῶν ἔδοξαν εἶναι, πρεσβύτεροι δὲ γενόμενοι πλεονοῦν διήνεγκαν πρὸς τὸ φρονεῖν καὶ λέγειν τῶν αὐτῶν τούτων, ὧν παῖδες ὄντες ἀπελείφθησαν, ὅθεν μάλιστα, ἂν τις γνοίη τὴν ἐπιμέλειαν ὅσην ἔχει δύναμιν· δῆλον γάρ, ὅτι τότε μὲν ἅπαντες τοιαύταις ἐχρῶντο ταῖς διανοίαις, οἷας περ ἐξ ἀρχῆς ἔφυσαν ἔχοντες, ἄνδρες δὲ γενόμενοι τούτων διήνεγκαν καὶ μετήλλαξαν τὴν φρόνησιν τῶν τοὺς μὲν ἐκκεχυμένως ζῆν καὶ ῥαθυμῶς, τοὺς δὲ τοῖς τε πράγμασι καὶ σφίσι αὐτοῖς προσέχειν τὸν νοῦν. — Ὁ Πλωτῖνος: Ὑπ' ἀργίας καὶ τοῦ ζῆν μαλακῶς καὶ ἀνειμένως περιεῖδον ἑαυτοὺς ἄρνας καταπιανθέντας λύκων ἀρπαγὰς εἶναι. — Ὁ Πλούταρχος: Εἰ δὲ τις οἶεται τοὺς οὐκ εὖ πεφυκότας μαθήσεως καὶ μελέτης τυχόντας ὀρθῆς πρὸς ἀρετὴν οὐκ ἂν τὴν τῆς φύσεως ἐλάττωσιν εἰς τὸνδεχόμενον ἀναδραμεῖν, ἴστω πολλοῦ, μᾶλλον δὲ τοῦ παντὸς διαμαρτάνων. φύσεως μὲν γὰρ ἀρετὴν διαφθείρει ῥαθυμία, φαυλότητα δὲ ἐπανορθοῖ διδαχὴ· καὶ τὰ μὲν ῥάδια τοὺς ἀμελοῦντας φεύγει, τὰ δὲ χαλεπὰ ταῖς ἐπιμελείαις ἀλίσκεται. . . τὸ παρὰ φύσιν τῶν πόνων τοῦ κατὰ φύσιν ἐγένετο κρεῖττον. — Ὁ Ὀμηρος: Οὐκ ἀρετᾶ κακὰ ἔργα· κιχάνει τοι βραδὺς ὠκύν 1).

1) Ἀρχίλοχος, ἀπ. 15. ἔκδοσις Bergk, τόμ. 2, σελ. 387 — Χοιρίλος ἀπ. 10, Epicor. Graec. frag. von Kinkel, Lipsiae 1877, τόμ. 1, σελ. 271. — Μένανδρος

Οἱ δὲ μῦθοι λύχνος, ὄνος βαστάζων ἄγαλμα, λύκος καὶ λέων, Φρῦνος καὶ βοῦς, τῆς Ἑλληνικῆς ὀρθογνωμοσύνης καὶ μετριοπαθείας πιστότατα καὶ λαμπρότατα ἀπεκμάγματα, ἐνέχουσιν ὅλον τὸ σεμνὸν πνεῦμα τῶν Ἁγίων Γραφῶν καὶ ὅλον τὸ θεοσεβές πνεῦμα τῶν Ἑλλήνων ποιητῶν καὶ συγγραφέων, τὸ κατὰ μυρίους τρόπους ἐν τοῖς κατὰ τῆς ἀλαζονείας καὶ ὕβρεως καὶ ὑπεροψίας καὶ ὑπερηφανείας σεμνοῖς καὶ ὑψηλοῖς λόγοις αὐτῶν ἐκκχυμένον.

Λέγουσι τὰ Ἱερὰ ἡμῶν βιβλία : « Τάδε λέγει ὁ δεσπότης Κύριος Σαβαώθ . . τοὺς ἀπειθοῦντας ἀπολέσω . . καὶ πάντας ὑπερηφάνους ταπεινώσω. Καὶ ἀπολωῶ ὕβριν ἀνόμων καὶ ὕβριν ὑπερηφάνων ταπεινώσω 1). — Κατέσπασα ὑπερηφάνους, ἠφανίσθησαν γωνίαι αὐτῶν, ἐξερημώσω τὰς ὁδοὺς αὐτῶν τὸ παράπαν . . Ἐξελίπον αἱ πόλεις αὐτῶν 2). — Ἦκουσα ὕβριν Μωάβ, τὸ ὕψος αὐτοῦ καὶ ὑπερηφανίαν αὐτοῦ καὶ ὑψώθη ἡ καρδία αὐτοῦ . . διὰ τοῦτο ἐπὶ Μωάβ ὀλολύξεται πάντοθεν 3). — Ταπεινωθήσεται τὸ ὕψος τῶν ἀνθρώπων . . Ἡμέρα γὰρ Κυρίου Σαβαώθ ἐπὶ πάντα ὕβριστὴν καὶ ὑπερήφανον, καὶ ἐπὶ ὑψηλὸν καὶ μετέωρον, καὶ ταπεινωθήσονται, καὶ ἐπὶ πᾶσαν κέδρον τοῦ Λιβάνου τῶν ὑψηλῶν καὶ μετεώρων, καὶ ἐπὶ πᾶν δένδρον βαλάνου Βασάν, καὶ ἐπὶ πᾶν ὑψηλὸν ὄρος, καὶ ἐπὶ πάντα βουνὸν ὑψηλόν, καὶ ἐπὶ πάντα πύργον ὑψηλόν, καὶ ἐπὶ πᾶν τεῖχος ὑψηλόν . . καὶ ταπεινωθήσεται πᾶς ἄνθρωπος, καὶ πεσεῖται ὕψος ἀνθρώπων . . Παύσασθε ὑμῖν ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, ᾧ ἀναπνοὴ ἐν μυκτῆρι αὐτοῦ· ὅτι ἐν τίνι ἐλογίσθη αὐτός » ; 4)

ἀπ' 744, Kock τόμ. 3, σελ. 210. — Ἀναξανδρίδης, ἀπ. 63, Kock, τόμ. 1, σελ. 161. — Δημοσθένης κατὰ Φιλίππ. Α. 5, σελ. 41. — Δημόκριτος, ἀπόσπ. 115 καὶ 130, Mullach Philos. Graec. Fragm. τόμ. 1, σελ. 347. 348. — Ξενοφῶν, Ἀπομνημονεύμ. 3, 5, 13. — Ἰσοκράτης περὶ Ἀντιδόσεως 207. — Πλωτῖνος, Ἐννεὰς 3, λόγ. 2, κεφ. 3, ἐκδ. Dübner, σελ. 124. — Πλούταρχος περὶ παιδων ἀγωγῆς 2 C καὶ ἐξ. — Ὅμηρος Ὀδύσ. θ. 329. — Πρβλ. καὶ Δημοσθ. κατὰ Φιλίπ. Γ, 38, σελ. 120 καὶ 121. — Ξενοφ. Ἀπομν. 2, 1, 20. — Πλούταρχος ἐνθ. ἀν. 2 C-3 C. Ἴδε καὶ περὶ τοῦ ἐν Ἀθήναις νόμου τῆς ἀργίας τοῦ τεθέντος ἢ ὑπὸ τοῦ Σόλωνος ἢ ὑπὸ τοῦ Πεισιστράτου ἢ ὑπὸ τοῦ Δράκοντος ἐν Δημοσθ. πρὸς Εὐβουλίδην 32, σελ. 1108. — Πλούτάρχ. Ἀποφθέγμ. Λακων. 221 C. — Σόλων, κεφ. 17, σελ. 87 καὶ κεφ. 31, σελ. 96. — Διογένης. Λαέρτ. 1, 2, 55.

1) Ἡσαίας 1, 24. 13, 11.

2) Σοφονίας 3, 6.

3) Ἱερεμίας 31, 29.

4) Ἡσαίας 2, 11. Πρβλ. καὶ Βασιλειῶν Α, 2, 3. Μακκαβ. Γ, 2, 3. 4. Ἰεζεκιήλ 31, 2. Παροιμ. 17, 16. 19. Θρῆνοι 3, 31. Σιράχ 10, 12. 16, 8. 21, 4. Δαυιδ 31, 2. Παροιμ. 17, 16. 19. Θρῆνοι 3, 31. Σιράχ 10, 12. 16, 8. 21, 4. Δαυιδ 31, 2.

Λέγουσι τὰ προγονικὰ ἡμῶν βιβλία : α' Ὁρᾷς τὰ ὑπερέχοντα ζῶα ὡς κεραυνοῖ ὁ θεὸς οὐδ' ἐᾷ φαντάζεσθαι . . ὁρᾷς δὲ ὡς ἐς οἰκήματα τὰ μέγιστα αἰεὶ καὶ δένδρεα τὰ τοιαῦτα ἀποσκήπτει τὰ βέλεα· φιλέει γὰρ ὁ Θεὸς τὰ ὑπερέχοντα πάντα κολούειν . . οὐ γὰρ ἐᾷ φρονεῖν μέγα ὁ θεός 1).

Κέρδος δὲ φίλτατον,
ἐκόντος εἴ τις ἐκ δόμων φέροι.
βία δὲ καὶ μεγάλαυχον ἔσφαλεν ἐν χρόνῳ.
Τυφῶς Κίλιξ ἑκατόγκρανος οὐ νιν ἄλυξεν,
οὐδὲ μὰν βασιλεὺς Γιγάντων· δμᾶθεν δὲ κεραυνῶ
τόξοισί τ' Ἀπόλλωνος 2).

Μεγάλοι δὲ λόγοι
μεγάλας πληγὰς τῶν ὑπεραύχων
ἀποτίσαντες
γῆρα τὸ φρονεῖν ἐδίδαξαν —
Ὁρῶ γὰρ ἡμᾶς οὐδὲν ὄντας ἄλλο πλὴν
εἰδῶλα ὅσοι περ ζῶμεν ἢ κούφην σκιάν.
τοιαῦτα τοίνυν εἰσορῶν ὑπέρκοπον
μηδὲν ποτ' εἶπης αὐτὸς ἐς θεοὺς ἔπος,
μηδ' ὄγκον ἄρη μηδέν' εἴ τινος πλέον
ἢ χειρὶ βρίθεις ἢ μακροῦ πλούτου βάθει.
ὡς ἡμέρα κλίνει τε κἀνάγει πάλιν
ἅπαντα τ' ἀνθρώπεια· τοὺς δὲ σώφρονας
θεοὶ φιλοῦσι καὶ στυγοῦσι τοὺς κακοὺς —
Μέγας ἐν τούτοις θεός, οὐδὲ γηράσκει.
ὕβρις φυτεύει τύραννον·
ὕβρις, εἰ πολλῶν ὑπερπλησθῆ μάταν,
ἂ μὴ ἴπικαιρα μηδὲ συμφέροντα,
ἀκρότατον εἰσαναβάσ'
αἶπος ἀπότομον ὥρουσεν εἰς ἀνάγκαν,

4, 34. Νεεμίας 9, 16. Ἀθακούμ 2, 5 καὶ πολλαχοῦ ἀλλαχοῦ, εἰς μὴ καὶ πανταχοῦ τῶν Ἀγίων Γραφῶν.

1) Ἡρόδοτος 7, 10, ε'.

2) Πίνδαρος, Πυθιονικῶν 8. 13.

ἐνθ' οὐ ποδὶ χρησίμῳ
χρῆται.

εἰ δέ τις ὑπέροπτα χερσὶν ἢ λόγῳ πορεύεται,
Δίκας ἀφόβητος . .

κακά νιν ἔλοιτο μοῖρα
δυσπότημου χάριν χλιδαῖς 1).

Ὅταν δ' ἴδῃς πρὸς ὄψος ἠρμένον τινὰ
λαμπρῶ τε πλουτῶ καὶ γένει γαυρούμενον
ὄφρυν τε μείζω τῆς τύχης ἐπηκότα,
τούτου ταχέϊαν νέμεσιν εὐθὺς προσδόκα 2).

Ὁ δὲ τελευταῖος τῶν κατασυκοφαντούμενων Αἰσωπειῶν μύθων Ἄνθρακεὺς καὶ γναφεὺς εἶνε ὁ ὑπὸ πάντων τῶν ἀνθρώπων 3) ἔξοχα τιμώμενος καὶ σωτηριωδέστατα χρησιμοποιούμενος εἰς τὴν διαρρύθμισιν τῶν συναναστροφῶν αὐτοῦ, ἐξ ὧν ἡ σωτηρία καὶ ὁ ἀφανισμὸς καὶ πάντων μὲν τῶν ἀνθρώπων, ἰδίᾳ δὲ τῶν νέων, καὶ ἰδιαίτατα τῶν ἀπειροκάκων παιδίων, ἐξαρτᾶται :

Ἐν τῷ πολυτιμοτάτῳ τούτῳ διὰ τὴν ἀγωγὴν τῶν νέων καὶ τὴν ὀρθοπραγίαν πάντων Αἰσωπειῶν μύθῳ ἐνέχονται τὰ σωτηριωδέστατα διδάγματα τῶν ἱερῶν ἡμῶν βιβλίων τάδε: «Μὴ πλανᾶσθε· φθείρουσιν ἡθὴ χρῆσθ' ὁμιλίαι κακαί» 4). — Εὐάρεστος θεῷ γενόμενος ἠγαπήθη, καὶ ζῶν μεταξὺ ἀμαρτωλῶν μετετέθη· ἠρπάγη μὴ κακία ἀλλάξῃ σὺνεσιν αὐτοῦ, ἢ δόλος ἀπατήσῃ ψυχὴν αὐτοῦ 5). — Ἐὰν ἴδῃς συνετόν, ὄρθριζε πρὸς αὐτόν, καὶ βαθμοὺς θυρῶν αὐτοῦ ἐκτριβέτω ὁ ποῦς σου 6). — Ὅδοὺς ἀσεβῶν μὴ ἐπέλθῃς, μηδὲ ζηλώσῃς ὁδοὺς παρανόμων· ἐν ᾧ ἂν τόπῳ στρατοπεδεύσωσι, μὴ ἐπέλθῃς ἐκεῖ· ἔκκλινον ἀπ' αὐτῶν καὶ

1) Σοφοκλῆς, Ἄντιγόνη 1350. Αἴας 125. Οἰδίπους Τύραννος 871. 883, ἔκδοσις Dindorf.

2) Εὐριπίδης, ἀπόσπ. 1027, ἔκδ. Dindorf. Ἴδ. ἄνωτ. καὶ τὰ ἐν σελ. 403 καὶ 408.

3) Μένανδρος, Ἀπόσπ. 761, Koek, τόμ. 3, σελ. 214: Ὡς χαρίεν ἔστ' ἄνθρωπος, ὅταν ἄνθρωπος ἦ.

4) Παῦλος, Πρὸς Κορινθίους, 6, 15, 33.

5) Σοφία Σολομῶντος 4, 10.

6) Σοφία Σιράχ 6, 36.

παράλλαξον. Ὁ συμπορευόμενος σοφοῖς σοφὸς ἔσται· ὁ δὲ συνρεβόμενος ἄφροσι γνωσθήσεται. Μὴ ἴσθι ἑταῖρος ἀνδρὶ θυμῶδει, φίλῳ δὲ ὀργίλῳ μὴ συναυλίζω· μὴ ποτε μάθῃς τῶν ὁδῶν αὐτοῦ καὶ λάβῃς βρόχους τῆ σῆ ψυχῆ » 1). Καὶ τὰ παιδευτικώτατα διδάγματα τῶν ἡμετέρων προγόνων :

Ἡ δ' ὁμιλία

πάντων βροτοῖσι γίγνεται διδάσκαλος 2).

Ἐσθλῶν μὲν γὰρ ἐπ' ἐσθλά μαθήσεται· ἦν δὲ κακοῖσιν συμμίσγης, ἀπολείς καὶ τὸν ἐόντα νόον . .
Τοὶ κακοὶ οὐ πάντως κακοὶ ἐκ γαστρὸς γεγόνασιν,
ἀλλ' ἄνδρεςσι κακοῖς συνθέμενοι φιλίην
ἔργα τε δειλ' ἔμαθον καὶ ἔπη δύσφημα καὶ ὕβριν,
ἐλπόμενοι κείνους πάντα λέγειν ἔτυμα 3).

Ὁ γὰρ ξυνὼν κακὸς μὲν ἦν τύχῃ γεγῶς
τοιούσδε τοὺς ξυνόντας ἐκπαιδεύεται,
χρηστοὺς δ' ὁ χρηστός 4).

Κακοῖς ὁμιλῶν καὐτὸς ἐκβήσει κακός 5).

Φαύλων ὁμιλίη ξυνεχῆς ἔξιν κακίας
αὔξει 6).

Φθειρῶσιν ἦθη χρῆσθ' ὁμιλίαι κακαί 7).

Οἶδε γὰρ συνουσία
φαύλη κακύνειν, ὥσπερ αὖ τούναντίον
ποιεῖν ἀμείνους τῶν καλῶν ὁμιλία 8).

1) Παροιμῖαι, 4, 14. 13, 20. 22, 24.

2) Εὐριπίδης, Ἀνδρομάχη 683.

3) Θεόγνις 35 καὶ 305.

4) Εὐριπίδης, ἀπόσπ. 612, ἔκδ. Dindorf.

5) Τραγικῶν ἀπόσπ. ἀδέσπ. 254, Nauck σελ. 691.

6) Δημόκριτος, ἀπόσπ. 234, ἔκδ. Mullach, τόμ. 1, σελ. 355.

7) Μένανδρος, ἀπ. 218, Kock, τόμ. 3, σελ. 62.

8) Κωμικῶν ἀδέσποτα, ἀπ. 138. Kock, τόμ. 3, σελ. 435.

Τοὺς υἱοὺς οἱ πατέρες κἄν ὧσι σώφρονες, ὅμως ἀπὸ τῶν πονηρῶν ἀνθρώπων εἴργουσιν, ὡς τὴν μὲν τῶν χρηστῶν ὁμιλίαν ἄσκησιν οὖσαν τῆς ἀρετῆς, τὴν δὲ τῶν πονηρῶν κατάλυσιν 1).

Οἶδε γὰρ συνουσία φαύλη κακύνειν, ὥσπερ αὖ τούναντίον ποιεῖν ἀμείνους τῶν καλῶν ὁμιλία· « φθείρουσι γὰρ ἦθη χρηστὰ ὁμιλῖαι κακαί », ὥσπερ οὖν καὶ σώζουσι βελτιοῦσαι τῶν ἀγαθῶν αἱ συνουσίαι 2). Καὶ αἱ παροιμίαι: Παρὰ χωλῶν οἰκῶν κἄν ἐπισκάζειν μαθήση. — Ἄν χωλῶ παροικήσης, ὑποσκάζειν μαθήση 3).

Καὶ ἐξακολουθεῖ ὁ κ. κριτῆς μαινομένῳ στόματι γνωμοτυπῶν :

« Καὶ παρανοήσεις δὲ μύθων ἀπὸ τοῦ κρινομένου βιβλίου δὲν ἐλλείπουσιν· οὕτως ἐν τῷ μύθῳ 42^α « Γεωργὸς καὶ κύνες ». Οἱ κύνες συλλογίζονται κατὰ τὸν συγγραφέα ὡς ἐξῆς· « Ἄφοῦ ὁ κύριός μας ἐσφαξεν ὅλα τὰ ζῶα, βεβαίως ὕστερον ἀπὸ ὀλίγον καιρὸν θὰ σφάξῃ καὶ ἡμᾶς » ὡς ἐπιμύθιον δὲ φέρεται « ἕνας φρόνιμος ἀξίζει γιὰ χιλίους τρελλοὺς ». Ἡ ἰδέα ἐν τούτοις τοῦ μύθου εἶνε ὅλως ἄλλη, ἥτις ἐν τῷ ἐπιμυθίῳ τοῦ πρωτοτύπου καταφαίνεται « ὅτι δεῖ τούτους φυλάττεσθαι μάλιστα, οἳ οὐδὲ τῆς τῶν οἰκείων ἀδικίας ἀπέχονται »· οἱ δὲ λόγοι τῶν κυνῶν εἶνε κατὰ τὸ πρωτότυπον οἱ ἐξῆς· « ἀπιτέον ἡμῖν ἐντεῦθεν· ὁ δεσπότης γὰρ εἰ οὐδὲ τῶν συνεργαζομένων βοῶν ἀπέσχετο, ἡμῶν πῶς φεισθήσεται ; ».

Πολὺ ἐπεθύμουν νὰ ἐγνώριζον τίς τῶν παντοδαπῶν περὶ τὸν κ. Σιμόπουλον συναγελαζομένων ὑπερσόφων λογίων εἶνε ὁ γράψας ταῦτα, ὅπως ἰδιαιτέρως καὶ ὅλως μυστικῶς ἔλεγον αὐτῷ :

Μέν', ὦ ταλαίπωρε, ἀτρέμα σοῖς ἐν δεμνίοις·
— περιστέλλων τὸ σαρκίδιον —
ὄρας γὰρ οὐδὲν ὧν δοκεῖς σάφ' εἰδέναι 4).

Τῶν Αἰσωπειῶν μύθων πολὺ ὀλίγοι εἶνε οἱ δυνάμενοι νὰ ἐφαρμοσθῶσιν εἰς μίαν μόνην περίστασιν τοῦ βίου, οἱ πλεῖστοι δύνανται νὰ

1) Ξενοφῶν, Ἀπομνημον. 1, 2, 20.

2) Εὐσέβιος, Προπαρασκευὴ Εὐαγγελικὴ 6, 6, 42.

3) Μακάριος, 6, 90. Πλούταρχος, Περὶ παίδων ἀγωγῆς 4, Α.

4) Εὐριπίδης, Ὀρέστης 258. Πλούταρχος πρὸς Κολώτην, 1126 Α.

ἐφαρμοσθῶσιν εἰς πλείστας περιστάσεις τοῦ βίου, χωρὶς « νὰ παρανοηθῶσιν ». Τὸ δὲ φρονεῖν ὅτι τὰ ὑπὸ τοὺς μύθους τούτους φερόμενα ἐν ταῖς νῦν ἐκδόσεσιν αὐτῶν ἐπιμύθια συνδέονται μετὰ τῶν ἐπ' αὐτῶν μύθων ὡς αἷτια καὶ αἷτιατὰ καὶ τὸ δοξάζειν ὅτι τὰ ἐπιμύθια ταῦτα προκύπτουσιν ἐξ αὐτῶν μετ' ἀπαραβάτου ἀναγκαιότητος, παρομοίας τῆ τῶν φυσικῶν καὶ λογικῶν νόμων, εἶνε παχυλὴ ἄγνοια τῶν πραγμάτων, ἵνα μὴ εἶπω σαφὲς τεκμήριον παχυνοίας πολλῆς καὶ τυφλώσεως ἐλεεινῆς.

Ὁ μόνον νὰ ἀναγινώσκη δυνάμενος καὶ ὡς νήπιον νὰ λογικεύηται κατορθῶν βλέπει διαφυλλίζων τὴν πρώτην τυχούσαν σελίδα οἰασδήποτε συναγωγῆς τῶν Αἰσωπειῶν μύθων ὅτι ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς μύθους **διάφορα ἐπιμύθια φέρονται 1)**. Ὁ δὲ μὴ τέλεον ἀμβλὺς ἀναγινώσκων τοὺς αὐτοὺς μύθους εἰς διαφόρους συγγραφεῖς ἀντιλαμβάνεται ὅτι ἕκαστος τούτων διαφόρως ἐννοεῖ καὶ ἐρμηνεύει αὐτούς 2). Ἄλλως δὲ τὸ πρᾶγμα ὡς φυσικὸν καὶ ἐπιτρέπεται νὰ γείνη 3) καὶ γίνεται ἀπὸ καταβολῆς τῶν Αἰσωπειῶν μύθων 4).

1) Π. χ. ὑπὸ τὸν αὐτὸν μῦθον « Ἀλέκτορες » (Halm 21. 21 b. 21 c) φέρονται τρία ἐπιμύθια διάφορα ἀπ' ἀλλήλων. Τὸ ἓν : Ὁ μῦθος δηλοῖ, ὅτι κύριος ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται, ταπεινοῖς δὲ δίδωσι χάριν. — Τὸ δεύτερον : Νίκης ἀσφάλεια, μετριότης φρονήματος. — Τὸ τρίτον : Ὁ λόγος πρὸς ἄνδρας θεομάχους. Περαιτέρω Ὁ μῦθος « Κολοῖος καὶ γλαυξ » (Halm 200. 200 b) ἔχει δύο ἐπιμύθια ὑπ' αὐτὸν ἕως διάφορα. Τὸ πρῶτον : Κόσμος ἐπίσακτος αἰσχύνη τοῖς ἔχουσι. — Τὸ δεύτερον : Ὁ μῦθος δηλοῖ ὅτι οἱ χρεωφειλέται καὶ ἐπικτήτους προσκτώμενοι πλούτους, μέχρις ἂν κατέχωσι τὰ ἀλλότρια, δοκοῦσιν εἶναι τινες· ἐπειδὴν δὲ αὐτὰ ἀπαιτηθῶσιν, ὅποιοι ἦσαν πρότεροι γινώσκονται. Καὶ οὕτω καθεξῆς ἐπὶ πάντων ὅσοι διπλοὶ καὶ τριπλοὶ εὐρίσκονται ἐν ταῖς συναγωγαῖς τῶν Αἰσωπ. μύθων. Τὸ ἀγνοεῖν ταῦτα καὶ δυσχυρίζεσθαι ὅσα ἐνταῦθα ὡς κρίσις δῆθεν λέγονται εἶνε καθαρὰ τῶν ὀφθαλμῶν βλάβη.

2) Π. χ. ὁ αὐτὸς μῦθος « Τοξότης καὶ λέων » παρὰ Halm (403) καὶ παρὰ Βαβρίω (1) ἔχουσι διάφορα ἐπιμύθια. Παρὰ Halm : Ὁ μῦθος δηλοῖ, οὐδαμῶς πλησιάζειν τοὺς πόρρωθεν χαλεπὰ πράττοντας. — Παρὰ Βαβρίω : Ὅτι δεῖ ἐκ τῶν προσφερομένων γινώσκειν τὴν ἐκάστου διάθεσιν. Καὶ ὅτι ἡ σοφία τῆς δυνάμεως διαφέρει. Καὶ οὕτω καθεξῆς πλέον ἢ ἅπαξ. Τὸ ἀγνοεῖν ταῦτα καὶ δυσχυρίζεσθαι ὅτι δυσχυρίζονται οἱ κ. κ. κριταὶ εἶνε ἔλεγχος σαφῆς ἀμβλύτητος πολλῆς.

3) Ἀφθόνιος, Προγυμν. 3. Walz τόμ. 1, σελ. 178. Spengel τόμ. 2, σελ. 75 : Γένοιτο δ' ἂν καὶ ἐνός μύθου πλείονες ἐπίλογοι, ἐξ ἐκάστου τῶν ἐν τῷ μύθῳ πραγμάτων τὰς ἀφορμὰς ἡμῶν λαμβανόντων.

4) Ἰουλιανός, λόγ. 7, σελ. 226 D : Ὁ μὲν μῦθος ἐστὶ παλαιός, ἐφήρμοσας ἐπ' αὐτὸν σὺ πράγμασιν ἑτέροις, ὅπερ οἶμαι ποιεῖν εἰώθασιν οἱ τῆ τροπικῆ χρώμενοι τῶν νοημάτων κατασκευῆ· πολὺς δ' ἐν τούτοις ὁ Πάριος ἐστὶ ποιητῆς (ὁ Ἀρχιλόχος δηλ. 708 π. X.). Πλουτάρχου δὲ εἰ τὰ μυθικὰ διηγήματα τῶν σῶν εἴσω χειρῶν ἀφίχτο,

Ἄλλ' οὐ μόνον ἐπιτρέπεται τοῦτο νὰ γίνηται, ἀλλὰ πολλάκις εἶνε καὶ ἀναγκαῖον· διότι πολλάκις τὰ φερόμενα ὑπὸ τοὺς μύθους ἐπιμύθια, δημιουργήματα ὄντα ἀνθρώπων οὐχὶ πάντοτε σοφῶν, εἶνε «ἀπροσδιόνυσα καὶ ἀκατάλληλα καὶ παντάπασι μὲ τοὺς μύθους ἀναρμοστα», ὡς ὀρθότατα παρατηρεῖ ὁ μέγας τοῦ Ἑλληνικοῦ γένους διδάσκαλος, ὁ ἀοίδιμος Κοραῆς, λέγων ἐπὶ λέξει: «Ἔστι δὲ καὶ τὸ ἐπιμύθιον ἀπροσδιόνυσον» 1). Καὶ ἄλλαχοῦ: «Τῶν περισσοτέρων ἀνωνύμων τούτων μύθων αἱ λέξεις, αἱ φράσεις, ἡ σύνθεσις, ἔπειτα τῶν ἐννοιῶν ἡ συζυγία καὶ μιᾶς μετὰ τῶν ἄλλων διαδοχὴ καὶ γένεσις, τῶν ἐπιμυθίων ἢ ἀναρμοστία... μᾶς διδάσκουν ἄρκετὰ ὅτι εἶνε συνθεμένοι ἀπὸ διαφόρους μυθογράφους τῆς ἐνάτης καὶ τῶν ἐξῆς μέχρι τῆς τεσσαρεσκαίδεκάτης ἑκατονταετηρίδος· ἐκ τῶν ὁποίων πολλοὶ ἦσαν τοῦ μοναχικοῦ τάγματος... Ἀπὸ τὴν ἀπλότητα καὶ συντομίαν τοῦ μύθου κρέματα καὶ τοῦ ἐπιμυθίου ἡ ἀρετὴ. Τοῦτο πρέπει νὰ εἶνε κατάλληλον μὲ τὸν μῦθον, ἤγουν τοιοῦτον, ὁποῖον εὐκόλα πᾶς ἕνας νὰ τὸ συλλογίζεται, εὐθὺς ὁποῦ ἀκούσῃ τὸν μῦθον. Παραδείγματα ἀπὸ τοὺς σωζομένους σήμερον Αἰσωπικοὺς μύθους ἐπιμυθίων ἀκαταλλήλων καὶ παντάπασι μὲ τοὺς μύθους ἀναρμοστων νὰ φέρω εἶνε περιττόν, ἐπειδὴ τὰ περισσότερα εἶνε τοιαῦτα 2)».

Ἄλλὰ

Οὐδὲ φύεται

αὐτόματον ἀνθρώποισιν, ὧ βέλτιστε, νοῦς

ὥσπερ ἐν ἀγρῷ θύμος· ἐκ δὲ τοῦ λέγειν τε καὶ

ἐτέρων ἀκούειν καὶ θεωρῆσαι

κατὰ μικρὸν αἰεὶ, φασί, φύονται φρένες 3).

οὔποτ' ἂν ἐλελήθει σε, τίνι διαφέρει πλάσαι τε ἐξ ἀρχῆς μῦθον καὶ τὸν κείμενον ἐφαρμόσαι πράγμασιν οἰκείοις.

1) Κοραῆς, Μύθων Αἰσωπείων συναγωγὴ σελ. 276, ὑποσελ. σημ. 2.

2) Κοραῆς Αὐτόθι ἐν τῇ εἰσαγωγῇ, περὶ Αἰσώπου καὶ τῆς παρούσης τῶν ἀναφερόμενων εἰς αὐτὸν μύθων ἐκδόσεως, σελ. μδ' καὶ νθ'.

3) Φιλήμων, ἀπόσπ. 103, Κοσκ, τόμ. 2, σελ. 511.

« Πολλοὶ τέλος τῶν μύθων οὐδὲ πρὸς τὴν γλωσσικὴν καὶ διανοητικὴν καὶ ἠθικὴν ἀνάπτυξιν τῶν μαθητῶν τῆς Γ'. τάξεως εἰσὶ προσηρμοσμένοι· οὕτω π. χ. εὐρίσκωμεν ἐν τῷ Ἀναγνωσματαρίῳ μύθους, οἱ ὅποιοι μόνον εἰς παιδία τῆς κατωτάτης ἢ τὸ πολὺ τῆς Β' τάξεως θὰ ἠδύναντο νὰ διδαχθῶσι· τοιοῦτοι εἶνε οἱ μῦθοι 15 « Πίθηκος » 39ος οἱ δύο βάτραχοι καὶ λοιποὶ ».

« Ἔργον ὄνον ἀποτρέψαι κνώμενον », λέγει μία ἀρχαία παροιμία 1) « Ἄπαντα ἐρίζεις καὶ συνίης οὐδὲ ἓν », λέγει Φιλωνίδης ὁ κωμικός 2) « ὦ γενναῖε, μὴ ῥητορικῶς ἡμῶν κατὰ τρεχε χωρὶς ἀποδείξεως, ἀλλ' εἰπέ τινα κατηγορίαν τοῦ δόγματος, ἐν' ἣ πεισθῶμέν σοι ὡς καλῶς ἐξελέγχοντα τόν λόγον ἢ μεταπείσωμέν σε ὡς ἀγνοοῦντα. Καίτοι τί λέγω ῥητορικῶς, μὴ γάρ, ἐπειδὴ τινες τῶν ῥητόρων, ἀ μάλιστα ἀδυνατοῦσι διαλύεσθαι, ταῦτα διαγελάσαντες οὐδ' ἐπιχειροῦσιν ἀντιλέγειν, ἤδη που τοῦτο καὶ ἡμεῖς ἠγώμεθ' εἶναι τὸ ῥητορικῶς· τὸ γὰρ διὰ λόγου πιθανοῦ ἐστὶ τὸ ῥητορικῶς, τὸ δ' ἄνευ λόγου βωμολοχικόν, οὐ ῥητορικόν », λέγει ὁ Γαληνός 3).

Ἄλλά : « Τοῦτ' ἐστὶν ὁ συκοφάντης, αἰτιάσασθαι μὲν πάντα, ἐξελέγξαι δὲ μηδέν », λέγει ὁ Δημοσθένης 4).

Ὅτι δὲ δίκαιον ἔχουσι καὶ ὁ Μακάριος καὶ ὁ Φιλωνίδης καὶ ὁ Γαληνός καὶ ὁ Δημοσθένης ἐριστικὴν καὶ βωμολοχικὴν καὶ συκοφαντικὴν καλοῦντες τὴν διαγωγὴν τῶν ἡμετέρων κριτῶν, ἄνευ ἀποδείξεως καταρριπτόντων πράγματα, ἅτινα τέλεον ἀγνοοῦσιν, ἀπλῶς δὲ μόνον, ὅπως οὐδὲν μείνη ἀμίαντον, ἀπόδειξις ὅτι τὸ διηγημάτιον ὁ πίθηκος, ὅπερ οἱ ἡμέτεροι κύριοι εὐρίσκουσιν κατάλληλον νὰ διδαχθῆ « μόνον εἰς παιδία τῆς κατωτάτης ἢ τὸ πολὺ τῆς Β'. τάξεως » οἱ Γερμανοί, παρ' ὧν ἐλήφθη, διδάσκουσιν αὐτὸ εἰς τὴν Δ' τάξιν, καὶ εἰς τὰς τάξεις τῶν ἀστικῶν αὐτῶν σχολείων καὶ εἰς τὰς κατωτέρας τάξεις τῶν ἀνωτέρων ἐκπαιδευτηρίων αὐτῶν 5).

1) Μακάριος 4, 14.

2) Φιλωνίδης, ἀπ. 17. Comicoorum Atticorum frag. Kock τόμ. 1, σελ. 257.

3) Γαληνός περὶ φυσικῶν δυνάμεων Α'. κεφ. 16, ἔκδ. Kuhn τόμ. 2, σελ. 61. ἔκδ. Helmreich, Lipsiae 1893, τόμ. 3, σελ. 145 ἐν τέλ. καὶ ἐξ.

4) Δημοσθένης, Πρὸς Εὐβουλίδην 34, σελ. 1309.

5) Τὸ Γερμανικὸν διηγημάτιον τοῦτο ἐπιγράφεται « *Der vorwitzige Affe* », ἀποδίδεται δὲ ὑπὸ τινῶν μὲν εἰς τὸν H. Weber, ὑπ' ἄλλων δὲ εἰς τὸν Schmid καὶ φέρεται ἐν τοῖς Ἀναγνωσματαρίοις τοῦ Dietlein (*Volksschulesebuch, Mitteltufe*, 1894, ἀριθμ. 356, σελ. 203). τοῦ Klemen (*D. Leseb. für Bürgerschulen aud untere Klassen höherer Lehranstalten*, 1894, ἀριθ. 60, σελ. 52.

« Παραδείγματα δὲ ὁμοίας ἐλλείψεως τοῦ συγγραφέως περὶ τὴν εὐρεσίαν τῆς ἀρμοζούσης πράγματι εἰς ἐκάστην τάξιν διδακτικῆς ὕλης καὶ γλώσσης παρέχουσι καὶ τὰ λοιπὰ τεύχη τοῦ Ἀναγνωσματορίου τοῦ κ. Παπαμάρκου. Ἐν τῷ ὑποβεβλημένῳ π. χ. πρὸς κρίσιν Β' τεύχει εὐρίσκόμεν οὐ μόνον παραγράφους πολλὰς, ἀλλὰ καὶ κεφάλαια ὁλόκληρα, τὰ ὁποῖα πρὸ ἐνὸς ἔτους ὁ συγγραφεὺς ἐθεώρει ἀρμόζοντα εἰς τοὺς μαθητὰς τῆς ἀνωτάτης τάξεως (ὄρα ἐντυπον Ἀναγνωσματορίον τοῦ κ. Χ. Παπαμάρκου) χρησιμοποιούμενα νῦν ὡς Ἀναγνωσματα τῆς Β' τάξεως. Ταῦτα εἶνε τὰ ἑξῆς. Κεφάλαιον Ε ὑποβεβλημένον Ἀναγνωσματορίου τῆς Β' τάξεως.

§ 32 Ἀλώπηξ καὶ Τράγος.

§ 34 Αἰλουρος καὶ ὄρνιθες.

§ 35 Σκύλος καὶ λύκος.

Κεφάλαιον Ζ'. Πλεονεξία.

§ 43 Σκύλος πλεονέκτης.

§ 44 Γυνή καὶ ὄρνις.

§ 46 Ἀλώπηξ καὶ λέων.

Κεφάλαιον Η'. Τὸ κακὸν τιμωρεῖται. Τὸ ἀγαθὸν βραβεύεται.

§ 49 Ἐμπορος καὶ ὄνος.

§ 52 Ὁ μικρὸς αἰγοδοσκός.

§ 53 Ποντικός καὶ βάτραχος.

§ 54 Λέων, λύκος καὶ ἀλώπηξ.

§ 55 Ἀνδροφόνος.

§ 59 Ὁ ἀγαθοποιὸς γέρων.

Ἀκριβῶς οὕτως. Ἀλλὰ δὲν ἐννοῶ καλῶς ποῦ κεῖται τὸ ἐπίφογον τοῦ πράγματος. Κεῖται ἐν τῷ ὅτι κατεχωρίσθησαν τὰ μυθάρια ταῦτα ἐν τῷ πρὸς κρίσιν Ἀναγνωσματορίῳ τῆς Β' τάξεως, ἢ ὅτι ἀποσπασθέντα ἐκ τοῦ ἐντύπου Ἀναγνωσματορίου τῆς Δ' τάξεως, τῷ μὴ ὑποβληθέντι πρὸς κρίσιν, ἀπεσιωπήθησαν ἐν τῷ πρὸς κρίσιν ὑποβεβλημένῳ τοιούτῳ; Ἐὰν μὲν τὸ πρῶτον, τότε εἶνε ἐπιλήσμονες τῶν περὶ τοῦ Ἀναγνωσματορίου τούτου ὑπ' αὐτῶν τῶν ἰδίων γραφέντων καὶ ὑπογραφέντων: « Περὶ δὲ τῆς ποιότητος παρατηροῦμεν τάδε· τὰ μὲν ποιήματα μετὰ προσοχῆς ἐκλελεγμένα ἐκ τῶν δοκιμωτέρων ποιητῶν εἶνε ἄψογα καὶ ἐπιτυχῆ, τὰ δὲ πεζογραφήματα καθ' ὕλην καὶ εἶδος εἶνε ὀρθὰ καὶ πρόσφορα πρὸς τὸν σκοπὸν ὃν προτίθενται » 1). Ὡστε, ὡς φαίνεται, ἐγὼ δὲν ἔπραξα κακῶς μετατοπίσας τὰ μυθάρια ταῦτα ἐκ τοῦ ἐντύπου Ἀναγνωσματορίου τῆς Δ' τάξεως εἰς τὸ χειρόγραφον Ἀναγνωσματορίου τῆς Β' τάξεως, τῷ καὶ ἐν χερσὶν τῶν κ. κ. κριτῶν. Ἐὰν ὁμῶς ψέγωμαι ἐνταῦθα, διότι ἀπεσιώπησα ταῦτα καὶ δὲν ἀνέγραψα εἰς τὸ

1) Ἐκθεσις κριτῶν σελ. 13, 6, περὶ τὸ μέσον

ἐν χερσίν τῶν κ.κ. κριτῶν χειρόγραφον Ἀναγνωσματάριόν μου τῆς Δ'. τάξεως, τότε αὐτοὶ εἶνε οἱ πράττοντες κακῶς, διότι αὐτοὶ εἶνε ὠρισμένοι νὰ κρίνωσι μόνον τὰ εἰς τὰ ἐν ταῖς χερσίν αὐτῶν βιβλία καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς καταγεγραμμένα, οὐχὶ δὲ καὶ τὰ ἔντυπα τὰ μὴ σχόντα τὴν ὑψηλὴν ταύτην τιμὴν καὶ ἔτι ὀλιγώτερον τὰ ἀποσιωπώμενα.

Τοῦτο εἶνε ὑπόθεσις καθαρῶς ἀτομικῆ, οὐδαμῶς οὐδαμοῦ ἀπτομένη τοῦ κ. κριτοῦ. Ἄλλ' ὁ κύριος οὗτος «Οὕτως ἐστίν, ὡς εἶοικε, δημιουργὸς λόγων, ὥστε οὐκ ἀπόχρη αὐτῷ, εἴ τινα . . εἶρηκα, τούτων κατηγορεῖν, ἀλλά . . καὶ τῆς σιωπῆς μου κατηγορεῖ, ἵνα μηδεὶς αὐτῷ τόπος ἀσυκοφάντητος παραλείπεται » 1).

Ἄλλως δὲ τὰ μυθάρια ταῦτα ἄριστα προσαρμόζονται καὶ εἰς τὸ στόμα τοῦ Σωκράτους καὶ εἰς τὸ στόμα τοῦ εἰκαιστάτου τῶν ἀποχειροβιῶτων. Καὶ εἰς τὸ στόμα τοῦ Ἀρχιλόχου καὶ εἰς τὸ στόμα τοῦ Πλουτάρχου. Καὶ εἰς τὸ στόμα τῶν σοβαρωτάτων διδασκάλων καὶ εἰς τὸ στόμα τῶν ζωηροτάτων παιδαρίων. Μόνον τὰ ἐν χυδαιολογίᾳ ἐξελισσόμενα καὶ μόνον τὰ προσβάλλοντα τὴν παιδικὴν αἰδημοσύνην καὶ μόνον τὰ πολιτικοῦ καὶ φιλοσοφικοῦ περιεχομένου εἶνε ἀνάρμοστα τοῖς παιδευομένοις παιδαρίοις. Μυθάρια ὁμῶς συνέσεως καὶ ἀσυνεσίας, πλεονεξίας καὶ αὐταρκείας, ἀπάτης καὶ εἰλικρινείας, κακοποιίας καὶ ἀγαθοποιίας, ἠθῶν τουτέστι καὶ πράξεων καὶ παθημάτων τοῦ κοινοῦ βίου δηλωτικά, ἐν λόγῳ προσήκοντι τοῖς μυθαρίοις, ἀπλάστῳ καὶ ἀφελεῖ, κεχαρισμένῳ καὶ γλαφυρῷ, ἔχουσιν πανταχοῦ τὸν τόπον αὐτῶν, οὐχ ἥκιστα δὲ καὶ ἐν τῇ Δ'. καὶ ἐν τῇ Β'. τάξει τῶν σχολείων τῆς στοιχειώδους ἐκπαιδεύσεως. « Ἀλλὰ γὰρ ἴσως εὔηθες τὸ τοὺς εὔηθεις τῶν λόγων λῖαν ἐξετάζειν » λέγει ὀρθότατα ὁ Ἀριστοτέλης 2).

Τὸν θαυμασμὸν πάντων τῶν αἰώνων καὶ πάντων τῶν ἔθνῶν καὶ πάντων τῶν σοφῶν ἀνδρῶν, τῶν ἐπιφανέντων ποτὲ ἐπὶ τοῦ πλανήτου ἡμῶν, ἐξήγειραν τὰ Ἑλληνικὰ γράμματα καὶ ὁ Ἑλληνικὸς πολιτισμὸς. Ὡς ἐξοχὸν δὲ παιδευτικὸν μέσον ἐν τῇ ἡμερότητι καὶ τῇ μεγαλοφροσύνη καὶ τῷ ἀνθρωπισμῷ ἀπ' αἰώνων ἐθεωρήθησαν οἱ Ἕλληνες

1) Αἰσχίνης, Κατὰ Κτησιφῶντος 216, σελ. 610.

2) Ἀριστοτέλης, Περὶ μορίων ζώων 664, 6, 18.

συγγραφείς ὑπὸ σύμπαντος τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου 1). « Σπάνιον κειμήλιον τῆς ἐπιγείου πνευματικῆς ἀναπτύξεως εἶνε ἢ ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ τῆς Ἑλλάδος γεννηθεῖσα καὶ ἐκτραφεῖσα », ἐν ἀγίῳ ἐνθουσιασμῷ ἀναφωνεῖ ὁ Lotze, γεγοητευμένος ἐκ τῆς αἴγλης τῆς ἀκτινοβολούσης ἀπὸ τοῦ πνεύματος τοῦ Ἑλληνικοῦ καὶ θαλπόμενος ὑπὸ τῆς ἀπαλῆς θαλπωρῆς τῆς ἐκπεμπομένης ἐξ αὐτοῦ 2). Τούτου τοῦ δαιμονίου πνεύματος πάλιν ἐξοχώτεραι ἐκφάνσεις εἶνε — κατὰ τὴν ἐμὴν πεποίθησιν — ὁ θεὸς Ὅμηρος 3), ὁ θεὸς Πλάτων 4) καὶ οἱ ἀνθρωπικοὶ Αἰσώπειοι μῦθοι 5), βάσις μὲν αὐτοῦ μεγαλοπρεπεστάτη καὶ ἀσφαλεστάτη, τῆς γῆς ἀπτομένη καὶ εὐρύτατα ἐπ' αὐτῆς ἐπεκ-

1) Ἴδ. τῆς ἐμῆς πραγματείας « Παράρτημα τῶν ἐκπαιδευτικῶν νομοσχεδίων », ἐν Ἀθήναις 1889, σελ. 71, α — 76, α.

2) Lotze, Mikrokosmos, τόμ. 3, σελ. 137: *So erzog diese Heimat — Griechenland — ein seltenes Kleinod der Erdbildung.*

3) Πλάτων, Ἀλκιβιάδης 2, 147 C: Ὅμηρον τὸν θεϊότατόν τε καὶ σοφώτατον ποιητήν. — Μένανδρος, Ἐπιδεικτικῶν 16, Walz 9, 315. Spengel τόμ. 3, σελ. 434: Ὅμηρος ὁ θεῖος ποιητής. — Δίων ὁ Χρυσόστομος, Λόγ. 2, ἔκδ. L. Dindorf. Lipsiae 1852, σελ. 78: Τὸν Ὅμηρον ἐνόμιζεν — ὁ μέγας Ἀλέξανδρος — δαιμόνιον καὶ θεῖον τῷ ὄντι κήρυκα τῆς ἀρετῆς. — Μάξιμος ὁ Τύριος, Λόγ. 32, 3: Τὰ Ὀμήρου . . ἔπη . . μοῦσα ἐνθεος. Αὐτόθ. 32, 4: Δοκεῖ μοι Ὅμηρος φύσει τε κεχρημένος θειοτάτη καὶ φρόνησει δεινοτάτη καὶ ἐμπειρία πολυτροπωτάτη φιλοσοφία ἐπιθέμενος δημοσιεῦσαι ταύτην τοῖς Ἑλλησιν. — Ἀριστοτέλης, Ποιητικὴ 1459, α, 31: Καὶ ταύτη θεσπέσιος ἂν φανεῖη Ὅμηρος παρὰ τοὺς ἄλλους. — Δίων ὁ Χρυσόστομος, Λόγος 53, σελ. 274: Ὁ μὲν Δημόκριτος περὶ Ὀμήρου φησὶν οὕτως: Ὅμηρος φύσεως λαχὼν θεαζούσης ἐπέων κόσμον ἐτεκτήνατο παντοίων· ὡς οὐκ ἐνὸν ἄνευ θείας καὶ δαιμονίας φύσεως οὕτω καλὰ καὶ σοφὰ ἔπη ἐργάσασθαι. — Αὐτόθ. Λόγ. 53, σελ. 277: Ἀτεχνῶς γὰρ οὐκ ἄνευ θείας τύχης οὐδ' ἄνευ Μουσῶν καὶ Ἀπόλλωνος ἐπιπνοίας δυνατόν οὕτως ὑψηλὴν καὶ μεγαλοπρεπῆ καὶ προσέτι ἡδεῖαν γενέσθαι ποίησιν. — Δουκιανός, Ἐρωτες 23: Κατὰ τὸν μέγαν ἀληθείας προφήτην Ὅμηρον.

4) Lotze, Geschichte der Aesthetik in Deutschland, München, 1868, ἐν ἀρχῇ « ὁ θεὸς Πλάτων » (« der göttliche Platon »). — Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρεὺς, Στρωματεῖς βιβλ. 1, κεφ. 8, ἔκδ. Potter, σελ. 341: Ὁ φιλαλήθης Πλάτων οἷον θεοφροούμενος. — Αὐτόθ. Παιδαγωγός 3, 10, Potter σελ. 286: Ὁ πάντα ἄριστος Πλάτων ζηλωτῆς Μωυσέως. — Αὐτόθ. Στρωματεῖς 1, 1, Potter 321: Ὁ ἐξ Ἑβραίων φιλόσοφος Πλάτων. — Αὐτόθ. 2, 19, Potter σελ. 488: Πλάτων ὁ φιλόσοφος συνδραμῶν τῷ δόγματι τῷ Νόμῳ. — Αὐτόθ. 5, 14, Potter, σελ. 714: Ὁ Πλάτων μονουχὶ προφητεύων τὴν σωτήριον οἰκονομίαν ἐν τῷ δευτέρῳ τῆς Πολιτείας. — Αὐτόθ. 1, 22, Potter, σελ. 411: Νουμένιος δὲ ὁ Πυθαγόρειος φιλόσοφος ἄντικρυς γράφει, Τί γὰρ ἐστὶ Πλάτων ἢ Μωϋσοῦς ἀπτικίζων; Ἴδε αὐτόθ. καὶ 5, 12, ἔκδ. Potter, σελ. 692: καὶ 1, 22, Pott. σελ. 410 - 411 καὶ 1, 25, Pott. σελ. 419. — Εὐσέβιος, Προπαρασκευὴ Εὐαγγελικὴ σελ. 8, 6. 13, 12.

5) Ἀριστοφάνης, Σφήκες 1179: Μή μοι γε μύθους, ἀλλὰ τῶν ἀνθρωπικῶν, τοῖους λέγομεν μάλιστα τοὺς κατ' οἶκον. | Οὕτω ποτ' ἦν μῦς καὶ γαλῆ κτλ.

τεινομένη, οἱ Αἰσώπειοι μῦθοι 1) κορυφή δὲ τῶν ἄστρον ἀπτομένη, ὁ Ὅμηρος 2) καὶ ὕψος, ἀπὸ τῆς γῆς πρὸς τὰ ἄστρα αἰρόμενον καὶ τοῦ οὐρανοῦ ἀπτόμενον, ὁ Πλάτων 3).

1) Ἰουλιανός, Λόγ. 7, σελ. 207 c: Ὁ δὲ δὴ τῶν μύθων Ὅμηρος ἢ Θουκυδίδης ἢ Πλάτων, ἢ ὅ τι βούλει καλεῖν αὐτὸν Αἰσωπος ἦν. — Φιλόστρατος, Τὰ εἰς τὸν Τυανέα Ἀπολλώνιον, κεφ. 15, σελ. 91: Ὁ Ἑρμῆς ἄτε λόγιος . . δίδωσι τὴν μυθολογίαν τῷ Αἰσώπῳ « ἔχε », εἰπὼν, « ἅ πρῶτα ἔμαθον ». — Αὐτόθ. κεφ. 14, σελ. 90: Τῶν μύθων . . ἐπιτηδειότεροι πρὸς σοφίαν οἱ τοῦ Αἰσώπου φαίνονται . . Αἰσωπος δὲ ὑπὸ σοφίας πρῶτον μὲν οὐκ ἐς τὸ κοινὸν τῶν ταῦτα ἄδόντων ἑαυτὸν κατέστησεν, ἀλλ' ἑαυτοῦ τινα ὁδὸν ἐτράπετο, εἶτα, ὥσπερ οἱ τοῖς εὐτελεστέροις βρώμασι καλῶς ἐστιῶντες, ἀπὸ μικρῶν πραγμάτων διδάσκει μεγάλα καὶ προθέμενος τὸν λόγον ἐπάγει αὐτῷ τὸ πρᾶττε ἢ μὴ πρᾶττε . . ἐπαγαγὼν νοουσιαν . . χάριεν δ' αὐτοῦ τὸ καὶ τὰ ἄλογα ἠδίω ἐργάζεσθαι καὶ σπουδῆς ἄξια τοῖς ἀνθρώποις. — Ἰουλιανός, ἐνθ. ἀν. 206 D: Εἰ δ' ὅλως χρή τι καὶ ὑπὲρ τῶν τοῦς μύθους τὸ πρῶτον πλασάντων ἀπολογῆσθαι, δοκοῦσί μοι ταῖς τῶν παιδίων ψυχαῖς, ὥσπερ αἱ τίτθαι περὶ τὰς οδοντοφυῖας κνησιῶσιν αὐτοῖς σκύτινα ἄττα προσαρτᾶν ταῖν χερσῖν, ἵνα αὐτῶν παραμυθήσωνται τὸ πάθος, οὕτω δὲ καὶ οὗτοι τῷ ψυχαρίῳ πτεροφνοῦντι καὶ ποθοῦντι πλέον εἰδέναι τι, διδάσκεισθαι δ' οὕπω τάληθῃ δυναμένῳ ταῦτα ἐποχετεύειν, ὥσπερ ἄρδοντες ἄρουραν διψῶσαν, ἵνα δὴ οἶμαι αὐτῶν τὸν γαργαλισμὸν καὶ τὴν ὀδύνην παραμυθήσωνται. — Αὐτόθ. 7, 226 c: Τοῦς μύθους προσήκει πρὸς παῖδας ἢτοι τῷ φρονεῖν, καὶ ἄνδρες ὡσιν, ἢ καὶ τοῖς καθ' ἡλικίαν παιδαρίοις ἀπαγγέλλειν. — Στράβων, 1, 19, 8: Καὶ ἰδιώτης δὲ πᾶς καὶ ἀπαιδευτος τρόπον τινὰ παῖς ἐστὶ, φιλομυθεῖ τε ὡσαύτως ὁμοίως δὲ καὶ ὁ πεπαιδευμένος μετρίως· οὐδὲ γὰρ οὗτος ἰσχύει τῷ λογισμῷ. — Φιλόστρατος, Εἰκόνες γ', σελ. 381 καὶ 382: Αἰσώπῳ πάντα τὰ τῶν ἀνθρώπων ἐκμεμύθωται, καὶ λόγου τοῖς θηρίοις μετέδωκε λόγου ἔνεκεν· πλεονεξίαν τε γὰρ ἐπισκώπτει καὶ ὕβριν ἐλαύνει καὶ ἀπάτην καὶ ταῦτα λέων τις αὐτῷ ὑποκρίνεται καὶ ἀλώπηξ καὶ ἵππος, νῆ Δία· καὶ οὐδ' ἡ χελώνη ἄφωνος, ὑφ' ὧν τὰ παιδία μαθηταὶ γίνονται τῶν τοῦ βίου πραγμάτων. — Κοραῆς, Μύθων συναγωγὴ σελ. μδ'. Τοῦ μύθου τέλος εἶναι τῶν ἠθῶν ἢ διόρθωσις. — Λεπτομερέστερον περὶ τῶν κατὰ τοῦς Αἰσωπέους μύθους ἐν τῷ τρίτῳ μέρει τῆς παρούσης πραγματείας.

2) Διονύσιος ὁ Ἀλικαρνασσεύς, Περὶ συνθέσεως ὀνομάτων κεφ. 24: Κορυφή μὲν οὖν ἀπάντων καὶ σκοπός, ἐξ οὗ πως πάντες ποταμοὶ καὶ πᾶσα θάλασσα καὶ πᾶσαι κρῆναι . . δικαίως ἂν Ὅμηρος λέγοιτο.

3) Göthe, Geschichte der Farbenlehre, 2 Abtheilung, Ueberliefertes, WW. Stuttgart und Augsburg, 1858, τόμ. 39, σελ. 65: « Ὁ Πλάτων ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ εἶνε ὡς τι ἅγιον πνεῦμα, ὅπερ ηὔδωκε ἐπὶ τινα χρόνον ἐπ' αὐτοῦ νὰ κατασκηνώσῃ. Φαίνεται ὅτι δὲν ἐνδιαφέρεται τόσον νὰ μάθῃ αὐτόν, διότι ἤδη προὑποθέτει ὑπάρχουσαν τὴν τοιαύτην γνῶσιν, ὅσον προφρόνως νὰ ἀνακοινώσῃ εἰς αὐτόν ἐκεῖνα, ἅτινα αὐτὸς μεθ' ἑαυτοῦ συνεχόμισε, καὶ ὧν ἀπόλυτον ἀνάγκην ἔχει ὁ κόσμος. Διεισδύει εἰς τὰ βάθη μᾶλλον, ὅπως πληρώσῃ αὐτὰ διὰ τῆς ἰδίας αὐτοῦ ὑποστάσεως ἢ ὅπως ἀνερευνήσῃ αὐτά. Ἐξαίρεται εἰς τὰ ὕψη, ἐπιθυμῶν νὰ ἐπανέλθῃ ὅθεν τὸ πρῶτον προῆλθεν. Πᾶν ὅ τι εἰς τὸν κόσμον τοῦτον ἀνακοινοῖ, ἀφορᾷ εἰς τι αἰδῖον ὄλον, εἰς τι ἀφθιτον ἀγαθόν, ἀληθές, καλόν, οὗτινος τὴν προαγωγὴν ἐν τοῖς στέρνοις ἐκάστου ἐπιποθεῖ καὶ ἐπιδιώκει ». « Platon verhält sich zu der Welt, wie ein seliger Geist, dem es beliebt, einige Zeit auf ihr zu herbergen. Er ist ihm nicht sowohl darum zu thun, sie ken-